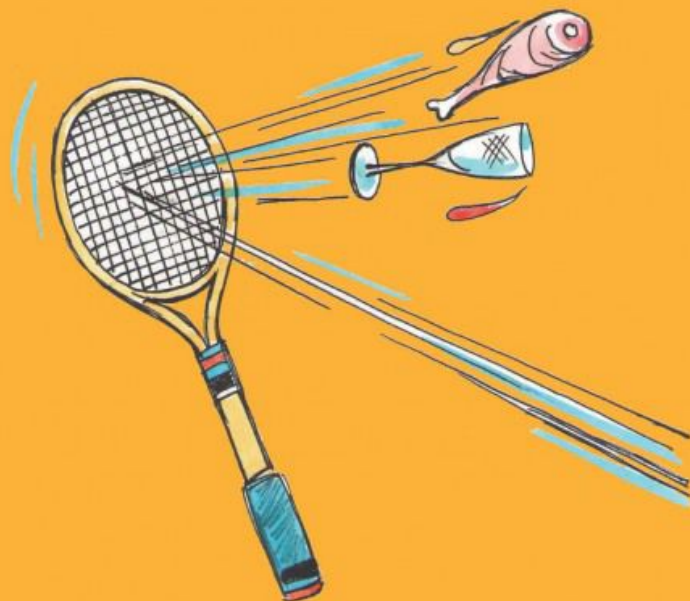

Бібліотека журналу
"ПЕРЕЦЬ. Весела республіка" №14-2018

Передплатний індекс 60194

Лариса ЧЕПІГА

Бібліотека журналу “ПЕРЕЦЬ. Весела республіка” №14-2018

Лариса ЧЕПІГА

ЖІНОЧА ЗАСТІЛЬНА

Ілюстрації
Миколи КАПУСТИ

КИЇВ – 2018

Зміст

Примирення.....	6
Жіноча застільна.....	9
До кращих часів	15
Для себе.....	19
Мій контакт з природою.....	24
Бувальщина про дачу.....	28
Капіталістичний забіг.....	38
Кінець доброчинця.....	40
Отже, живемо.....	44
Сила мистецтва.....	51
Активний відпочинок.....	55
Сподіватимемося.....	60

НА ВИСОКІЙ НОТІ

У літературному світі побутує така легенда...

Одного маститого критика, у порядку чоловічої солідарності не назвемо його прізвища, запитали, чого він, написавши тисячі критичних статей, есеїв, рецензій, відгуків і, ґрунтовно оцінивши тим самим творчість літераторів-чоловіків, так і не спромігся за всю свою довгу та плодовиту "критичну діяльність" дати бодай одну оцінку літературній творчості хоча б одній пишучій дамі...

— Розумієте, — скромно розвів руками вершитель письменницьких доль, — мій компліментарний словниковий запас не настільки багатий та вишуканий, завдяки якому я міг би достойно оцінити художнє творіння хоча б однієї представниці кращої половини людства.

Звичайно, після такого відвертого одкровення маститого літературознавця важко не погодитись з ним якщо не в усьому, то хоча б у деяких нюансах, на які так багата жіноча психологія...

Проте, як на мене, будь-який щиро висловлений комплімент має ґрунтуватися не тільки на реальній основі, а й бути ще своєрідним авансом-стимулом на майбутнє.

Та чи потребує компліментарних авансів Лариса Чепіга? Звісно, як кожній гарній жінці вони їй імпонують. Але це в повсякденному житті, у творчості ж "люб'язність та похвала" мають дотримуватись усталених законів... жанру.

Як успішний журналіст, літератор Лариса Чепіга відбулася давно: коли закінчила факультет журналістики Київського державного університету імені Тараса Шевченка і ...надцять років пропрацювала на Першому каналі Українського телебачення. Спершу молодшим редактором, а потім, впевнено крокуючи щаблями творчого та кар'єрного зростання, посіла посаду відповідального секретаря...

Своє перше веселе оповідання нею було написано чи не на першому курсі... А далі — пішло-поїхало! Її гумористичні оповідання часто звучать на українському радіо, друкуються в періодичній пресі і збірниках сатири та гумору... Але з цього місця, як кажуть, будь ласка: уповільнено і конкретніше.

Жіночий гумор — це особлива, специфічна царина творчості, бо в історії світової гумористики жінок із цим винятковим даром можна перелічити буквально на пальцях двох рук. Саму ж манеру жіночого письма не сплутаєш ні з якою іншою. Вона — м'яка, не брутальна, без зловтішного єхидства, павутинно—іронічна, а ще — по-дитячому смішлива, доброзичлива, із образною влучністю, ювелірним описом людських характерів, а звідси й притаманних їм дивацтв, невимушеним комізмом життєвих ситуацій...

Ось це далеко не повний ще арсенал "засобів гумористичного виробництва", яким майстерно володіє Лариса Чепіга. А хто хоче в цьому ще раз упевнитись, хай неодмінно прочитає цю книжку. Аби вкотре пересвідчитись: справжній талант, даний від Бога, ні від кого компліментів не потребує.

На якій би високій ноті вони не звучали!

Юрій ІЩЕНКО.

Розділ 1.

НА РОБОТІ І НЕ ТІЛЬКИ

ПРИМИРЕННЯ

Того ранку я влетіла до відділу в бойовому настрої, який охоплював мене завжди перед щотижневими нарадами нашого колективу. Очікувалася звична баталія з моїм давнім недругом Павлом Леонідовичем, котрий у черговий раз порушив строки опрацювання термінового документа, і це знову спричинило неприємну для мене розмову з генеральним директором нашої компанії.

Свій виступ попередньо не обмірковувала, бо знала: тільки-но побачу знайоме обличчя злісного порушника, як хвиля неприязні сама виштовхне необхідні словесні формулювання. Аргументи Павла Леонідовича, з якими він накинеться на мене, я уявляла: мовляв, документи даються йому не для гри в бирюльки, а для глибокого вивчення, отже, всілякі строки його не обходять.

Усі були в зборі, й нарада б розпочалася буденно, якби її не відкрив цілком незвичною промовою наш безпосередній начальник Юрій Володимирович.

— Шановні! — сказав він українською мовою, що було дивним дивом. — Ми не можемо стояти осторонь подій, які відбуваються в країні. Так, неухильно йде процес утвердження та розвитку української мови як державної. А в нашому колективі, скільки не дослухайся, — досі, я повторюю — досі — не почуєш рідного слова! Тож віднині — для початку — переведемо на українську наради нашого підрозділу, а потім перейдемо на суцільне спілкування рідною мовою. Домовились? Почнемо роботу. Висловлюйтеся, шановні, в кого які проблеми.

Однак у кімнаті панувала тиша. Дійсно, ніхто ніколи у нашій компанії не спілкувався ніякою іншою мовою, окрім російської. Ми презирнулися з економістом Віталієм Станіславовичем.

— Це, мабуть, данина моді, — прошепотів він. — А розмовляти будемо як і раніше.

Я підбадьорила, метнула спопеляючий погляд на Павла Леонідовича й підняла руку.

— Будь ласка, Людмило Іванівно! — надав мені слово керівник.

Все пішло для мене звичним порядком. Слова — природно, російські — вихлюпувалися з мене саркастично-іронічним водограєм, а чути мене було, вочевидь, не лише в нашій кімнаті.

За кілька хвилин слово узяв мій опонент. Вдихнувши побільше повітря, він — також російською — грізно проголосив:

— Чи відомо вам, шановна Людмило Іванівно, що документи даються мені не для гри в бирюльки, як ви, мабуть, вважаєте! І мене абсолютно не цікавлять ваші бюрократичні строки розвинутого соціалізму! Ось так!

Я захлинулася від обурення:

— То ви називаєте мене бюрократом розвинутого соціалізму?! Мене?! У такому разі ви... ви...

— Хвилиночку! — несподівано втрутився Юрій Володимирович. — Я попросив би вас, Людмило Іванівно, і вас, Павле Леонідовичу, сприйняти моє звернення на початку нашої наради як керівництво до дії і перейти на спілкування українською мовою. Це стосується й кожного члена колективу. Тепер, будь ласка, продовжуйте!

Перед тим, як начальник урвав мене, я вимріявала обізвати Павла Леонідовича "болтуном". Проте як звучатиме "болтун" українською мовою, не знала. Гарячково підшуковуючи інші — аналогічні — українські слова, я залопотіла, сама це відчула, щось нерозбірливе.

Мене, здається, ніхто й не зрозумів. При цьому язык незалежно від моєї волі намагався зав'язатися в морський вузол, а потім зненацька здерев'янів. Виряченими очима я з ненавистю дивилася на Павла Леонідовича й, немов риба, викинута на сушу, відкривала і закривала рота. Колеги напружено спостерігали за розвитком подій.

— Можливо, у вас є що заперечити, Павле Леонідовичу?
— запитав керівник.

Судячи з того, як недруг очманіло втупився в мене і також хапав ротом повітря, не видаючи, однак, ні звуку, з ним відбувалося те ж саме.

— Що ж, колеги висловилися, — не дочекавшись продовження перепалки, підсумував Юрій Володимирович. — Сподіваюся, конфлікт буде вирішено в робочому порядку. Чи не так?

— Так, так, — поспіхом закивали ми головами, аби лиш нас більше не примушували говорити.

...Відтоді мій колишній супротивник майже вчасно опрацьовує всі документи.

При цьому ми — всі без винятку — спілкуємося виключно українською мовою. Це не все виходить як слід, однак зрушення — безсумнівні.

До того ж наші суперечки на нарадах назавжди припинились.

ЖІНОЧА ЗАСТІЛЬНА

Колективних обідів я не люблю, але вони стали традиційними у нашому відділі.

В обідню перерву, поки кип'ятилася вода в електрочайнику, невеличкою скатертиною застелявся журнальний столик, і я разом із двома моїми співробітницями вмошувалися довкола нього.

Я та Вікторія Іллівна як правило видобували з поліетиленових пакетів по два зліплених поміж собою бутерброди з ковбасою або сиром і викладали їх на тарілку.

Згорточок другої співробітниці, Антоніни Іванівни, кардинально відрізнявся від наших: це була незмінна смужечка плавленого сирка на гріночці з батона.

Не берусь аналізувати витoki такої незламної відданості плавленим сиркам, бо з життєвого досвіду добре знаю: в душі навіть непоганої людини клеоче коловорот незбагнених для тебе дивацтв.

Зазначу одне: їсти ті витвори вітчизняної харчової промисловості було абсолютно неможливо, оскільки, як ми знаємо, в наші далекі від колишніх державних стандартів часи продукти виробляються ким завгодно і з чого завгодно, — але аж ніяк не з тих інгредієнтів, з яких отим продуктам належить бути виготовленими.

Отож, і харчі невідомо з чого, й суспільні негаразди, котрі вирують у нашій державі навколо кожного її громадянина — не олігарха, — калатнули й по мені. А точніше, по моему шлунково-кишковому тракту: загострилася давня виразка дванадцятипалої кишки. Я з тугою усвідомила: в найближчий місяць — поряд із

вживанням відповідних ліків — на мене чекає дієта.

Наступного дня я вже не поповнила наш колективний обід звичним згорточком з бутербродами, а сповістила своїм колегам, що від сьогодні — у зв'язку з активізацією виразки — їстиму в їдальні вівсяну кашу, котра на оту капосну виразку, на моє переконання, має цілюще вплинути.

— Може б, і нам скласти компанію Тетяночці? — несподівано звернулась Вікторія Іллівна до Антоніни Іванівни. — Посьорбаємо хоч чогось тепленького. А то все — бутерброди, бутерброди... Лихої години і нас виразка спіткає.

Дана пропозиція здивувала мене. Справа в тому, що у нашій установі, котра ледь животіла на жалюгідні бюджетні кошти, вже кілька років замість колишньої їдальні функціонувала така собі комерційна структура з майже ресторанными цінами. Яким дивовижним чином приватна структура розмістилась у державній організації і яку кругленьку суму за це щомісяця клало до рідної кишені наше керівництво та з ким воно тією сумою побратерськи ділилося, ніхто з рядових працівників, звісно, не знав.

Але через різочу невідповідність цін у "їдальні" жебрацькому рівню зарплат переважна частина колективу, враховуючи й нас, уникала відвідувати зазначений заклад громадського харчування.

Втім, за моїми попередніми підрахунками, каша не жбурнула б мене в безодню непоправних витрат, та й пропозиція Вікторії Іллівни, знову ж таки, на мій подив, була схвалена Антоніною Іванівною.

Тому ми втрьох попрямували до закладу, котрий мав підтримати мене у боротьбі з виразкою та водночас не допустити виникнення аналогічних капосних утворень у моїх колег.

Незважаючи на чимале розмаїття пропонованих страв,

розмірковувати над складовими обіду мені не довелося: замовила у роздавальниці тарілку вівсяної каші без масла, поставила її на піднос і посунула його по металевих рейках до каси.

Мої колеги, які стояли за мною, з неприхованою цікавістю глянули на піднос.

— Ви що, дійсно цим і обмежитесь? — запитала Вікторія Іллівна.

— Я за цим сюди й завітала, — сумирно відповіла я, розплатилась і сіла за столик.

Я вже піднесла до рота першу ложку з вівсянкою, коли уздріла Вікторію Іллівну та Антоніну Іванівну, які наближались до столика, заточуючись під вагою до краю завантажених підносів.

Непрезентабельна пропозиція посьорбати тепленького трансформувалася у справжнє свято живота, яке у кожній містило — для початку: велетенську порцію картоплі фрі, сформованої у вигляді найвищої гори нашої держави — Говерли — на одній тарілці, а на іншій — неосяжних розмірів свинячу відбивну під розплавленим сиром та ананасом. Краї відбивних важко звисали з тарілок.

Поряд із цією розкішшю досить скромно виглядали піали із знову ж таки подвійними порціями традиційного салату олів'є, від якого мої колеги не знайшли сили відмовитись, — вочевидь, через немеркнучу смакову привабливість цього шедевру кулінарного мистецтва.

Завершити бенкет мали вагомими кусені торта з багатьма прошарками із бісквіту, різнобарвних кремів, згущеного молока та чогось іншого, не розпізаного мною, але не менш вражаючого.

Увінчували ж кожен шмат апетитні шапки із збитих вершків з помпончиками вимочених у сиропі червоних вишеньок.

Знову стрельнувши поглядом у бік моєї суперскромної страви, колеги взялися за ножі та виделки.

Орудували ними, щоправда, не дуже вправно, через що на пишні груди регулярно падала то горошина з майонезом, то хмизинка картоплі фрі, а то й масний шматочок відбивної. Тож невдовзі кофтинки подрут вкрилися апетитними плямами.

Із кофтинок зронені інгредієнти трапези все ж таки відправлялися туди, де їм і належало перебувати — до ротів — уже безпосередньо пальцями. При цьому гурманки крадькома збентежено й водночас кокетливо озирались — чи ніхто часом не помітив цього незначного казусу, — і знову грізно озброювалися ножами та виделками.

— Господи, смакота ж яка! — розімліло простогнала Вікторія Іллівна, затовкуючи до рота жмут картоплі фрі, а за ним — терикончик салату олів'є.

— Мабуть, слинки течуть? — радісно обернулась до мене Антоніна Іванівна й додала: — Щастя, коли все це можеш схрумати! Правда ж, Тетяночко?

— А й справді, справді! — підтакнула замість мене Вікторія Іллівна.

Хоча перед моїми очима й вирувало це неочікуване обіднє свято, слинки у мене не текли. І це була щира правда: вівсяна каша стала для мене не лише необхідністю, але й складовою масованого наступу на підступну виразку.

Тим часом наблизилась черга кульмінаційної точки смакового екстазу — десерту.

Антоніна Іванівна їла торт, як і більшість людей, відділяючи ложечкою шматочок за шматочком. Вікторія ж Іллівна крутила і крутила тарілочку з тортом, з усіх боків так обтесуючи ложечкою свій солодкий апогей бенкету, аби вершечок з червоною вишенькою на маківці залишити наостанок. В результаті цих маніпуляцій на тарілочці сформувалась вузьенька тортова вежечка, увінчана збитими вершками і заповітною вишенькою.

Вікторія Іллівна ніяк не наважувалась порушити

гармонію поєднання всіх прошарків торта, сконцентрованих у вежечці, із найвищою смакотою — вершковою шапкою й вишенькою.

Напружена робота думки відбилась на обличчі Вікторії Іллівни. Нарешті вона подалась уперед, напружилась, рішуче вхопила тарілочку руками й насадилася ротом на вежечку. Почулося вдоволене жвакання.

Я і навіть безпосередня учасниця жувальної події Антоніна Іванівна вражено спостерігали за інноваціями у столовому етикеті від Вікторії Іллівни. За мить вона підняла розпашіле обличчя — вежечки на тарілочці уже не було, — переможно глянула на мене, витерла рота серветкою і підсумувала:

— Ох, і добре ж пообідали!

... Як я вже зазначала, в душі кожної, навіть найкращої людини, клекоче вир незбагнених для тебе дивацтв і незрозуміlostей. Я так і не дізналася, чим керувались мої колеги, але весь час моєї вимушеної дієти обідні шабаші все повторювались і повторювались. Причому історія з вежечкою — також. Вікторія Іллівна так натренувалася з її витесуванням і заковтуванням, що досягла в цьому справжньої віртуозності.

Втім, щоденні бенкети досить швидко стустошили гаманці прихильниць недієтичного харчування. Уже за тиждень Вікторія Іллівна у коридорі шарпала за рукави співробітників нашого підрозділу, позичаючи гроші, аби щось перекусити.

— Дожилися! — бідкався чорнявий вусань Юрій Михайлович. — Людина голодна!

— Ось десятка, — він тицяв її Вікторії Іллівні. — Більше у мене немає, — підіть, поїжте хоч каші!

Очі добряка були сповнені співчуття.

Почувши про кашу, моя колега з острахом позадкувала від спонсора.

Однак гроші — достатні для таких обідів — десь бралися.

Але все в житті минає! Минуло й загострення моєї виразки.

— Розширюю свій раціон! — урочисто повідомила я співробітницям.

— От і чудово! — сердито відказала Вікторія Іллівна. — Я вже без копійки залишилась через вашу мерзенну дієту! Та й шлунок болить, наче хто в ньому виделкою копирсається!

— Якби лише шлунок! — неприязно зиркнула на мене Антоніна Іванівна. — У мене печінка і підшлункова так нинють — терпіти несила, ще й печія розгулялась! Про борги я вже не кажу...

— Може б, вам на кашу перейти — тимчасово? — несміливо запропонувала я.

— Та мені, окрім каші, либонь уже нічого до рота й не полізе, — промимрила Вікторія Іллівна.

— І мені, — кволо додала Антоніна Іванівна і пильно глянула на мене: — А ви, Тетяночко... з нами ходитимете до їдальні?..

У житті я побувала в багатьох неприємних ситуаціях, але, незважаючи ні на що, прагнення до помсти не стало мені притаманним.

— Та ні, — відповіла я. — Ходіть уже самі. Я краще тут, у кімнаті, вип'ю чаю з бутербродом.

Вікторія Іллівна та Антоніна Іванівна полегшено зітхнули.

ДО КРАЩИХ ЧАСІВ

В обідню перерву наша співробітниця Надія подалась до салону краси проколювати вуха під сережки.

Не минуло й години, як вона влетіла до відділу, впала на стілець і, затуливши обличчя долонями, залилася слізьми.

— Що з тобою? — підскочили ми до неї.

Схлипуючи, Надія витягла з сумочки сережки, які цієї миті мали б уже погойдуватися у мочках її вух, і жбурнула на стіл.

...Ці витончені золоті сережки підніс Надії разом із пропозицією руки й серця економіст із сусідньої установи Сергій. Він укарбувався в нашу пам'ять як людина, охоплена, вочевидь, дуже палким коханням, оскільки щовечора його постать бовваніла неподалік від нашого закладу в осінньо-зимових сутінках за будь-якої погоди.

Відбовванівши півроку й попісникувавши з місяць-другий на хлібі й цибулі (щоб хоч якось нейтралізувати ядучі цибульні фітонциди, котрі щедро пронизували простір навколо економіста, він тричі на день обливався не менш ядучим потрійним одеколоном, що якимось дивом зберігся в його батьків з далекого періоду розвинутого соціалізму, аж поки Надія не подарувала Сергієві більш пристойний парфум), — так от, попісникувавши таким чином, Сергій придбав для предмета свого поклоніння золотий подарунок.

При цьому Сергій виявив характерну для представників сильної статі неуважність до деталей жіночої зовнішності, випустивши з поля зору той факт, що в коханої не проколоті вуха.

До процедури проколювання вух у Надії не лежала душа. Тому протягом місяця ми навперербій умовляли Надію неприємну для неї, але секундну маніпуляцію — заради приємності нареченому — зробити якомога швидше.

Умовляння подіяли: сповнившись мужності, Надія покрокувала на процедуру, яка мала з'єднати її в одне ціле з коштовним подарунком.

До початку прийому в салоні лишалося декілька хвилин. Вона сіла в крісло у холі.

Окрім неї, бажаючих прогвинтити у вухах дірки не було, — вочевидь, через незбіжність вартості виробів із благородних металів із зарплатами тих потенційних бажаючих.

Зненацька Надія побачила свою приятельку Зою й гукнула:

— Привіт, Зою!

— Привіт, Надійко! — підійшла приятелька. — Ти що тут робиш?

— Вуха проколюю, — Надія показала коробочку з сережками.

— Правильно робиш, — констатувала Зоя.

— Боюсь трохи!.. — мовила Надія. — Якби це був не подарунок жениха, ніколи б не наважилась.

— Одружуєшся? Вітаю! А побоюєшся даремно! Ніби комар вкусить — і готово! Потім місяць — і вуха заживуть.

— Цілий місяць? — напорошилася Надія.

— Хіба це багато? Преси долю, аби не довше! Радіація, нітрати, ГМО різні — організм ослаблений, імунітет проти всіляких мікробів майже на нулі!

— Яких мікробів?

— А таких! На халтуру продезинфікує косметичка голку — і маєш інфекцію. Вуха стануть як галушки!

Надія зблідла.

— Гасай потім по аптеках! — продовжувала Зоя. — А там такі ціни, сама знаєш, що й лікуватись не захочеш.

Надійчине обличчя набуло кольору весняного листя.

— Я вже про СНІД не кажу! Занесуть — і не отямишся!

— О, Боже! — прошепотіла Надія.

— Та не хвилюйся! — заспокоїла її подруга. — Це ж не обов'язково тебе спіткає! Я певна, все буде гаразд! Коли ж носитимеш сережки — отут пильнуй, аби в халепу не вскочити!

— Чо... чому?

— Тому! Злочинність знаєш яка зараз?

— Та знаю. І що?..

— Інформую: здеруть сережки серед білого дня! А то й разом з вухами повідтинають! Дякуй Богові, якщо по голові чимось важким не гахнуть — от тоді ані сережки, ані вуха тобі вже не знадобляться.

Обличчя Надії з зеленого стало знову білим. Так і не спитавши подругу, навіщо ж вона приходила до салону, Надія схопилася з місця й метнулася до виходу.

— Куди ж ти, зачекай! — гукнула їй навздогін Зоя. — Може, всього цього й не станеться!

Але Надія вже бігла вулицею.

... — Тепер я зрозуміла! Зрозуміла, чого він хотів досягти! — втирала сльози Надія, сидючи за столом у відділі.

— Ти про кого? — не второпали ми.

— Про женишка мого — про кого ж? Звести мене зі світу хотів своїм подарунком! Позбавитись мене надумав! Дуже вже я йому обридла, напевне, за півроку! А покинути — незручно!

Чималих труднощів коштувало нам, а увечері — Сергієві — переконати Надію, що вона помиляється і що його кохання продовжує полум'яніти. І що, роблячи весільний подарунок, він просто не врахував ряду складностей сучасного періоду: зокрема, несприятливої екологічної обстановки, котра тишком-нишком чинить свій капосний вплив на імунну систему громадян, перманентних цінових негараздів у вітчизняній фармації, і, нарешті,

криміногенної ситуації, яка в державі сягає галактичних висот з перспективою на міжгалактичні.

Заплановане весілля таки відбулось.

Щоправда, Надія так і лишилася з незайманими вухами. А небезпечний подарунок заховала в потаємний закуток їхнього з Сергієм помешкання. Нехай чекає кращих часів!

ДЛЯ СЕБЕ

— Привіт, Юльцю! — зупиняє мене на вулиці бадьорий баритон.

Я обертаюсь на голос і бачу свого колишнього колегу Микиту Івановича. Відтоді, як ми бачилися востаннє десь рік тому, — до того, як я змінила місце роботи, — у його зовнішності сталися такі кардинальні зміни, що я завмираю від подиву. Переді мною стоїть інший, не той Микита Іванович, з яким ми кілька років поруч ділили прикrostі й радості виробничого життя нашого відділу. У пам'яті блискавкою проноситься згадка про той час.

...Обідня перерва. Всі ми, працівники відділу, повагом прямуємо до буфету пити каву з тістечками. Лише Микита Іванович квапливо напинає на себе далекий від моди плащ і здійснює крос по магазинах. За годину повертається змилений, тягнучи пакети, з яких войовниче стирчать туті стріли зеленої цибулі, довжелезні багети й тверді палюги ковбаси.

— Ху! Нарешті скупився! — відсапується Микита Іванович і витирає піт із лоба.

Ми співчутливо дивимось на нього, бо знаємо, що тепер він почне нарікати на долю.

— Ох і остогидло все це! — не обманює наших сподівань Микита Іванович. — Хіба це життя? Світу білого не бачиш! Знав би — не заводив би сім'ї! Щодня одне й те саме: купи те, купи це, дітей до школи відведи, зі школи забери, уроки перевір!.. А я ж — молода ще людина! Повна сил! Мені б жити й жити повнокровним життям — для себе! Невже я не маю на це права?! — цим риторичним запитанням наш колега як правило завершує свій тужливий монолог

громадянина, понад міру обтяженого сімейними клопотами.

...І ось він переді мною тепер — по-спортивному підтягнутий, з розправленими плечима, у наймоднішому костюмі. На обличчі — сформована рукою справжнього

майстра фігурна борідка. Очі міняться тихою радістю та внутрішньою злагодою.

— Як ви погарнішали! Вас просто не впізнати! — вигукую я. — І бороду відпустили!

Микита Іванович задоволено усміхається.

— Борода! Знаєш, скільки часу йде на догляд за нею! А все тому, що я і справді став іншою людиною. Тепер я знову холостяк — розлучився! І нарешті живу по-новому! — він пестливо мацає рукою борідку, ніби бажаючи переконатися, що це унаочнення остаточних і безповоротних змін у його житті все ще при ньому.

— Уявляєш? — у баритоні Микити Івановича бринить пекуча образа. — Старша дочка заміж вийшла, дитину народила. І дочка, і зять — студенти: заняття, заліки, екзамени... Так мені до всіх моїх сімейних неприємностей доводилося ще й памперси купувати! Дружина, звичайно, також закручена по зав'язку, — знехотя визнає він. — Але нащо ж мені марнувати подароване Богом єдине життя на оце все?! Зате зараз, — усміхається новоспечений холостяк, — я — вільний птах! Надолужую прогаяне, активно живу для себе!

— Скажу більше, — Микита Іванович чомусь притишує голос, — подружку маю. Чудо-створіння!

Я кліпаю очима, почувши несподівану новину.

— Так, так! Цікавишся, хто вона? Красуня, мрійниця, книголюбка, ще й удвічі молодша за мене! Оце життя — віднині і назавжди!

На цій оптимістичній ноті завершується наша зустріч.

...І ось минає півтора року. Я йду осінньою вулицею. Просто на мене, низько схиливши голову й опустивши плечі, суне якийсь громадянин. Я не встигаю відскочити, й зіткнення відбувається. Громадянин підводить голову, і я впізнаю Микиту Івановича. У його зовнішності знову сталися різкі зміни. Знайомий мені з часів роботи віддалений від моди плащ тримається на єдиному гудзику — всі останні відсутні. Вигадлива борідка безслідно зникла.

Кульки, які відтягують руки мого колишнього співробітника, знову наїжачені знайомим мені харчем.

— А-а, Юльцю! — без ентузіазму констатує факт зустрічі

зі мною Микита Іванович. — Оце по базару гасав, а зараз біжу до дитячої поліклініки — дізнатися, коли щеплення робити...

— Щеплення? Знову — з онуками? — запитую я.

— Та ні! Це я батьком став! — роздратовано відповідає Микита Іванович.

— То вас можна поздоровити! — дещо розгублено реагую я.

— Можна! — ще більше дратується Микита Іванович. — Та ще й з близнюками! — в очах новоявленого батька світиться невимовна розпука. — Жінка ні біса не вміє, а теща теж молода, для ролі бабусі не годиться — все по салонах краси бігає. І обидві кажуть: ти в сімейному житті досвідчений... Отож і тягну все на собі...

Микита Іванович похмуро зітхає. А потім поспіхом зиркає на годинника:

— Е-е, вже час. Це ж іще на обід щось приготувати, а потім квартиру пропилососити...

І людина, яка вирішила жити для себе, заклопотано чимчикує далі.

Забувши попрощатися.

Розділ 2. НА СВІЖОМУ ПОВІТРІ

МІЙ КОНТАКТ З ПРИРОДОЮ

Що не кажіть, а спілкування з природою у мегаполісі стає дедалі складнішим.

Приміром, прокидається мегагородянин і човг-човг пантофлями до вікна, аби усмак потягнутися та помилуватися сквериком, який кучерявиться зеленню ще з донезалежних часів.

Зирк — а замість скверика — глибочезний котлован, брязкання гігантських механізмів, курява з кіптюгою до небес!.. Що за халепа?!

А то заповзятливі хазяйчики нинішнього періоду розвинутого капіталізму затіяли чергову висотку спорядити. І означає це, що відтепер перед вікном городянина стримітимуть попід хмари лише залізобетонні стіни.

Придбати ж квадратні метри в такому часто неоковирному витворі житлово-комунальної архітектури простому люду навіть уві сні не примариться — через кардинальний незбіг вартості новобудовних метрів та мізерних доходів більшості чесних громадян.

Щоправда, нинішні керманичі й силкуються (або вдають, що силкуються) трансформувати оті мізерні доходи у менш мізерні, вимудровуючи реформи на всі смаки. Переважно смаки свої, кривні. Люду від тих реформ, як то кажуть, ані холодно, ані жарко. Хіба що гірше стає.

Попри те, що в нашому мегаполісі віднедавна виростають лише залізобетонні джунглі, мій контакт з природою таки відбувся. І відбувся саме у той момент, коли я йшла на роботу сквером — єдиним, що зберігся в

мікрорайоні і на який, незважаючи на це, намагались накласти свої багатовалютні лапи оскаженілі від вседозволеності хазяйчики та увіткнути на місці розлогих дерев елітну багатоповерхівку. Згадувані вже прості громадяни грудьми захистили від знищення зелених живодайних друзів. Поки що захистили.

Так от, коли я прямувала сквером, на мою голову хряпнулося щоб вагоме, але м'яке. Оця м'якість жахнула мене найбільше. Серце підскочило до горла, потім, як водиться, закалатало десь аж у п'ятах. Я очманіло закрутила головою: навколо — ані душі!

"Космічні прибульці! — видала перше-ліпше пояснення незбагненого моя сполохана свідомість. — Або Барабашка, хай йому грець, з паралельного світу вигулькнув!".

Запевняю, дорогий читачу: коли на твоє тім'я гепнеться щось незрозуміле, перший більш-менш прийнятний проблиск думки буде про прибульців з чужих світів.

Я зробила кілька непевних кроків, коли мене вдруге уразила невизначена космічно-містична сутність. При цьому з моєї голови здимів рожевий беретик, прикрашений штучними бусинками-перлинками.

Втратити свідомість від надто частої низки переляків я не встигла, бо краєм вуха вловила хлопання крил, після чого запримітила велику сіру гаву з чорною головою, котра вмощувалася неподалік на дереві. У здоровезному дзьобі теліпався мій беретик.

Нетвердою ногою я підійшла до дерева і тремтячим голосом звернулася до крадійки:

— Ах ти ж мармизо неумивана! — я мала на увазі чорну, наче сажею вимащену гавину голову. Ні — макітру! Так дошкульніше!

— Ти що ж накоїла?! — хрипко продовжила я. — Знаєш, як це зветься? Це... свавілля, от що! Орнітологічне...

Нахабно і водночас хвацько зиркаючи на мене, організаторка орнітологічного свавілля діловито смикала

дзьобом перламутрові перлинки, притискаючи берета до гілки кігтястою лапою.

— Ану, віддай негайно! — несподіваним сопрано заво-
лала я.

Судячи з того, що гава незворушно продовжила своє витончене заняття, моя колоратура не справила враження.

Одначе видзьобувати міцно пришиті до тканини намистинки, балансуючи на одній лапі, другою ж прагнучи втримати беретика, гаві було, очевидно, незручно. Якоїсь — радісної для мене миті — гава зробила невправний рух і упустила привласнений розбишацьким чином трофей на землю.

Хутко підхопивши беретика, я нервово насунула його на голову. Аби убезпечитися від третьої за сьогодні небесної атаки, обома руками намертво притисла його до маківки.

Мої маніпуляції безальтернативно довели чорновидій розбійниці, що злапаний сувенір втрачено нею назавжди.

Тому гава вирішила достойно вийти із ситуації: востаннє і, як мені здалося, зневажливо блимнувши оком у мій бік, цілковито віддалася спогляданню місцевого ландшафту. Всім своїм виглядом гава демонструвала: більше її не цікавлю ні я, ані мій головний убір.

"Та краще б тут висотка стирчала! — подумки загарячувала я під гнітом орнітологічного стресу, йдучи доріжкою скверу і все ще сторожко озираючись. — Або центр торговельно-розважальний: бутіки, ресторани, ціни захмарні; клуби чоловічі підозрілі, куди, бачте, танцівниць молодих і красивих подавай! Ну то й що? Зате жоден дзьобастий хуліган на мій персональний беретик не зазіхнув би!".

"А чому не зазіхнув би? — уже заспокоюючись, продовжувала мізкувати я. — Бо ж для них, пернатих хуліганів, у даній точці мегаполісу місцинки просто не знайшлося б. На відміну від зеленявої доларової еліти.

Ні, так не піде. Неправильно. Та й чого я, врешті-решт, у трясовину стресу угвинтилася? Власноруч розцяцькувала намистинками беретик, а гав, як відомо, хлібом не годуй, дай поцупити щось принадливе. Пишатися треба, що чорноголова шанувальниця прекрасного високо оцінила мій ексклюзив!".

Цілковито отямившись, я остаточно перекваліфікувала орнітологічну пригоду із стресової на кумедну й зворушливу.

Нехай буде сквер! Нехай на його доріжках дзвенить дитячий сміх! А в розложистих кронах дерев живе — поряд з іншим птаством — гава, прихильниця штучних перлинок!

А беретик відтоді я замінила на звичайний — без оздоблень. Про всяк випадок.

БУВАЛЬЩИНА ПРО ДАЧУ

Якось чоловік сказав мені: "Напиши про дачу".

Можна й написати. Так би мовити, увічнити даний заміський об'єкт праці та відпочинку (переважно — праці) на папері.

Наш об'єкт на відзначається олігархічною пишнотою та розкішшю. Цегляний будинок з мансардою та літня кухня не шикують помпезними порталами, мармуровими колонадами і визолоченими статуями античних богів. Проте, незважаючи на буревії руйнівних економічних реформ достиглого капіталізму, зберегли доглянутий та затишний вигляд.

Ще до нашої першої зустрічі мій майбутній чоловік розпланував на соціалістичних п'яти сотках газон. Я ж, як представниця кволого щодо сільгоспробіт мегаполісного роду, помахом чарівної лопати навіть і не тужилася трансформувати газон на грядки з картоплею, помідорами, патисонами та іншими вітамінними культурами.

Одначе, як виявилось, наявність газону не передбачила можливості розслабитися їй, розкинувшись у шезлонзі, милуватись горобцями та гавами — галасливими відвідувачами ділянки. Гладкість газону повсякчас потребувала відшліфовування електрокосаркою, що менш небезпечно для невірних, аніж коса минувшини, зате незрівнянно торохкотливіше.

Окрім газону, є кущі й дерева.

Нехай мій досвід у ягідництві їй небагатий, але якщо кущі ожини, малини та смородини вчасно обстригти,

полити та підживити, то вони, ці кущі, таки почастують господарів ягідками.

Куди складніше з яблунами. На моє переконання плодівника-самоука ці гіллясті заводи з продукування вітамінів можна асоціювати з котами, котрі, з давніх давен вважаючись домашніми улюбленцями, живуть і діють, як відомо, самі по собі. Не випадково ж, на відміну від собак, друзями людини їх не величають.

Отак і яблуні: буває, чхнеш, і яблука сипляться, аж газон двигтить.

Наступного ж сезону — чхай, не чхай, а затяті яблуні тільки глузливо листям шурхотять. Хоч у бінокль вдивляйся — жодного тобі яблучка! Або ж худосоче одне-однісіньке погойдується, та й з того черв'як скрадливо визирає.

Про чхання — це я в буквальному значенні. Якось, у рік яблучної рясноти й навіть яблучного засилля ми з чоловіком сиділи в шезлонгах попід гілками, геть усипаними важкими апетитними плодами. І чоловік чихнув.

Щоправда, в тому чиханні було втілено захват усіх фібрів чоловікової душі від виплеканого солодкого врожаю, духмяного сонячного, та ще й вихідного дня.

Тієї ж миті повз скроню чоловіка спікірували два наливчатих хрумтяка та зі стугоном хряснулися в траву.

Підступний рум'янощокій напад спричинив наше обопільне рішення: у період яблучного дозрівання сплески душевних фібрів максимально угамовувати. Іншими словами — голосно не чхати.

Тепер — про котів. Ні, не у зв'язку з яблунами. А у зв'язку з тим, що наш приїзд ставав сигналом для збору на території дачі усталеної групи з кількох хвостатих різних мастей. Прибуття членів групи означало також терміновий початок їхнього трапезування.

Чому терміновий? Поясню: безладне сновигання учасників збіговиська поміж нашими ногами створювало ре-

альну загрозу віддавити котячу лапу. Або ж, перечепившись об власника тієї лапи, втратити рівновагу й гепнутися й віддавити щось криве собі.

Тому — для взаємної безпеки, — аби зібрати в одному місці хвостату братію, ми з чоловіком вивертали в пластмасовий тазик котяче частування, накопичуване нами протягом тижня, що передував дачному вояжеві.

Порушники нашого заміського спокою обступали тазик і мирно плямкали.

Втім, ідилія тривала недовго. Щойно ми сідали перекусити за стіл поруч із літньою кухнею, як уся компанія змикалася коло нас і заводила "а капела" такими жалісливими тембрами, ніби це не вона, ота компанія, недавно ум'яла тазик наїдків.

Усвідомлюючи нещирість удаваних тужливих нот, байдуже прослуховувати їх ми, одначе, не могли. Першим здавався чоловік і, бурмочучи: "Харцизяки" та "Ненажери", — віддавав виконавцям багатоголосся частку наших припасів.

Таким чином, одного разу на столі залишилися самі макарони.

— Побачимо, як ви будете їх тріскати, — роздратовано сказала я, маючи на увазі, що даний кулінарний виріб коти не шанують. Звісно, якщо він щедро не заправлений м'ясною підливою.

Аж ні — виріб пішов. Та ще як! Кожен довгохвостий співак гречно видобував із тазика довгу макаронину за самий кінчик та з вишукано-інтелігентним виглядом втягував до рота.

Відтоді ми з чоловіком віддаємо перевагу торговельній марці, борошняний виріб якої так припав до душі нашим вусатим приятелям. Навіть без м'ясної підливи. Я б назвала цю марку, але не буду — з метою нерозповсюдження реклами.

Незважаючи на напускний сумирний вигляд, ані скром-

никами, ані смиренниками прихильники макаронів аж ніяк не були. Поіменувавши їх харцизяками, чоловік не покритив душею.

Залишати на столі ковбасу, м'ясо, сир та рибу — навіть в упаковці — було вкрай необачно. Тільки-но ми відверталися, їжа зникала. Разом з кігтястими злодійчуками, які поринали у делікатесне бенкетування у відомій лише їм відлюдній місцині.

Якось, дорогою до дачі, ми купили в супермаркеті балика грамів на триста. Яку суму за нього віддалили — не варто і казати. Всім відомі ціни як у супер-, так у мінімаркетах, та й на базарах теж.

Спершу я заперечувала проти такого марнотратства — можна було б і вареною ковбасою обійтися, — хоча вона й не набагато поступалася балику у грошовому вимірі.

На мої заперечення чоловік трохи зніяковіло сказав:
— Посмакуємо разочок, під каву.

Я уявила, як ми нарізаємо тоненькими напівпрозорими скибочками рожеве сиров'ялене диво, і мої протести тихо заглухли.

Одначе посмакувати сиров'яленим дивом нам не поталанило. Точніше — поталанило не нам.

По літній кухні саме розійшовся розкішний аромат щойно завареної кави, як із боку стола у дворі, де залишився пакет із баликом, почулося підозріле гупання.

Відчувши недобре, ми вихопилися у двір і уздріли смугастенького лиходія, котрий давав дьору з пакетом у зубах.

Ми, звісно, зробили відчайдушну спробу позмагатися з чотирилапим у швидкісному бігу на коротку, але виснажливу дистанцію — до паркана.

Через той паркан спринтер, узявши бойовий розгін, перемахнув так, що аж засвистіло.

Оскільки у наших грудях через незвичний крос також посвистувало, взяти перепону знаскоку виявилось не під силу.

Опинитись по той бік огорожі вирішили традиційним способом — через хвіртку. Та куди там! Викрадача ласого кусеня давно і слід простиг.

Та наступного ранку крадій ушанував нас своєю присутністю, ніби нічого й не сталося. Навіть своїх зелених очищ не відвів. А варто було б!

Неспокійна та вертка вдача завсідників нашого об'єкту праці й відпочинку зумовила ставлення до них мого чоловіка: він не був палким любителем котів, але співчував їхній нелегкій бродячій долі, тому в скрутну для них хвилину ніколи не лишався байдужим.

За моїми спостереженнями, усталене коло хвостатих, незважаючи на розмаїття мастей, було міцно скріплене родинними зв'язками, і до гурту жодного стороннього не допускало. Дарма, що сторонній також має хвіст, вуса та періодично нявчить.

Того дня родинний клан закусував, обступивши бенкетний тазик, коли з боку душової кабіни з'явився сірий з білими плямами одинак. Він сторожко наближався, уп'явши очі в тазик.

Співбраття вмить запримітили напрям його погляду й немuzикально засичали.

Плямистий у свою чергу уловив погрозливу тональність шипіння та зметикував: приєднатись до компанії не вийде.

Водночас одинак вирішив довести негостинним жадюгам, що його помисли незмірно вищі за їхній тазик.

Він круто розвернувся і, шкрябаючи кігтями, рішуче подряпався високою приставною драбиною на дах душової кабіни.

Далі ж сталося неочікуване для нас, але, на жаль, звичайне для котів. Опинившись на височині, представник кігтистого роду усвідомив, що зійти додолу не може.

Відкинувши геть самоповагу, бідолаха заметушився і, зрештою, розпачливо заверещав.

Голосіння одноплемінника аж ніяк не зіпсувало апетиту шерстистих гурманів.

— Полізу знімати, — пробурмотів чоловік, підвівся з шезлонга й подався до драбини.

Кожен етап рятувальної операції супроводжувався моїми цінними настановами: "Обережно, не впади!" та "Дивись, щоб він тебе не подряпав!".

Та на завершальному етапі, коли чоловік простягнув до боягузика рятувну руку, той відсахнувся, сторчма плигнув донизу і здимів.

Уявивши ситуацію з точки зору кота, карколомний стрибок можна було зрозуміти. Сердега і так у стресі, а тут ще й здоровезна голова знизу вигулькує й тягне розчепірену п'ятірню хтозна з якою метою.

Приземлення, на щастя, відбулося вдало: надалі плямистий стрибун не раз навідувався живий-здоровий і пригощався з того ж таки бенкетного тазика. Звісно, за відсутності недоброзичливців.

Посуваючись до завершення бувальщини, думаю: чи не забагато уваги приділяю хвостатим дачним харчувальникам? Виправдовує мене прагнення хоч ненадовго абстрагуватись від теми суцільних негараздів, котрі оточують кожного нашого співвітчизника — не олігарха. Складові негараздів не деталізуватиму — відчуваємо їх на собі.

Природа ж завжди сповнена позитиву. Та з плином часу спілкування з нею стає все складнішим. Бо її стає дедалі менше.

Всі роки дорога до дачі стелилася поміж густолистих заростей та дерев — природних кондиціонерів довкола велетенського міста. До речі, кондиціонерів безплатних. Хто ж, окрім них, сповнить легені городян живодайним киснем замість вихлопних газів?

Уже й сліду нема від безплатних розложистих кондиціонерів — повирубували та повикорчовували. Натомість по всій довжині шляху красуються багатоповер-

хові "квартали" для еліти.

Винищення природи ні за яких умов не можна виправдати, але якби ж у тих "кварталах" простий люд міг придбати собі житло! Не по кишені! А от чи розхапуватиме грошова еліта квартири далеко за містом? Їм у центрі подавай!

Так і стирчатимуть оті "квартали" напівпорожніми, наче пам'ятники знахабнілим від безкарності сучасним державцям, зятимуть вечорами темними, хоч і металопластиковими вікнами.

... Котився до завершення недільний день, і ми вирушили з дачі додому.

Ще не вируливши на трасу, по боках якої пихато вишикувалися безлюдні "квартали", їхали селом, де, власне, й розташувався дачний кооператив.

Чоловік загальмував коло садиби дядька Михайла, який тримав корову.

— Нумо, розживемося кисляком! — піднесено мовив чоловік і вийшов з автомобіля.

За кілька хвилин повернувся, акуратно уместив поміж торбами біля заднього сидіння важкий бутель та ретельно перевірів, чи міцно закрита пластмасова кришка, аби жодна краплина цілющого напою не вихлюпнулася під час їзди.

— Дядько запевняє, що кисляк такий густий — ложка стоятиме! — у задоволеному голосі чоловіка вгадувалося передчуття насолоди від домашнього кисломолочного продукту.

Та й у мене протягом усього шляху в голові снували думки про кисляк з гарячою картопелькою та ще й зі свіжим житнім хлібцем!

Коли під'їздили до будинку, по лобовому склу автомобіля відцокав веселий літній ритм теплий дощик. Від дощика на асфальті лишилися калюжки, які акварельно відбивали багряні промені призахідного сонця.

— Тримай пакет, а я кисляк поставлю, — сказав чоловік, витяг з машини бутель і обережно став прилаштовувати його в пакеті, притримуючи за кришку.

Подальші події вмістилися у часточці однієї секунди.

Тільки-но чоловік забрав руку, я, на превеликий подив, не відчула ваги. Більше того, під моїм безтямним поглядом бутель зловісно ухнув донизу, наче провалювався в тартарари, а замість дна в пакеті з'яяла порожнеча.

Посудина глухо грюкнулася й розтрощилася на деренчливі скалки. Кисляк перемішався з дощовою водою та подзюркотів подвір'ям, торуючи собі стежечки між вибоїнками асфальту.

З безкінечним відчуттям втрати смачних ілюзій я зрозуміла: кисляк на сьогодні, як з картоплею, так і з житнім хлібом, анулюється.

Чоловік був вражений цією прикрістю, очевидячки, ще більше за мене. Кілька секунд він розгублено споглядав білясті струмочки, після чого з несподіваним обуренням прорік:

— А таки збрехав дядько! Казав: "Кисляк густий!", а він як юшка!..

Я саме збирала уламки бутля, коли біля ніг чоловіка, невідомо звідки з'явилося чорне як ніч кошенятко й заходилося вилизувати з однієї калюжки залишки кисляку.

— Що за неподобство! — драматично проголосив чоловік і тицьнув пальцем у бік кошенятка. — Не встигли з дачі утекти від цих... ссавців, так ні ж — і тут дістали!

Задля справедливості я мала б заперечити, що поїхали з дачі ми не через лихий норів ссавців, а тому, що завтра — робочий день. Проте, розуміючи розбурханий кисляком душевний стан чоловіка, промовчала.

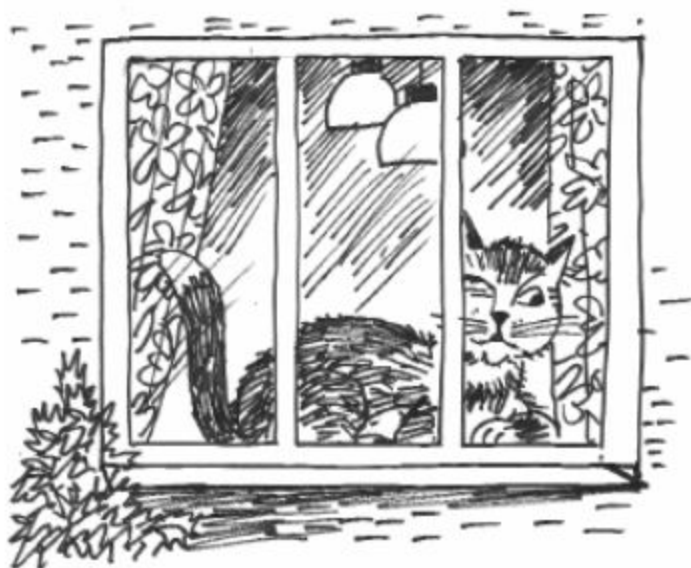
Він безнадійно зітхнув, підхопив кошенятка з мокрого асфальту й засунув за пазуху. Потім підняв сумки і попрямував до під'їзду. За ним — і я.

Вдома ми нагодували кошенятка, назвали його Теодо-

ром та й залишили у себе.

...Минув час, і Теодор виріс у здоровезного Теодорища. Кого б з родичів ми не навідували, завжди брали сімейного улюбленця з собою.

І єдине місце, куди жодного разу не ступала лапа Теодора, — це дача. Рушаючи туди, залишаємо Теодора у моїх батьків. Бо ж навряд чи симпатична, але надто категорична у ставленні до чужинців муркотлива дачна компанія зустріне його ласкаво та приязно.

Розділ 3.
НА ГОСТИНАХ У ДЯДЬКА ЄВМЕНА

КАПІТАЛІСТИЧНИЙ ЗАБІГ

Уже другий місяць ми спостерігали, як сусіда по під'їзду Петро Онисимович щоранку бігає навколо нашого будинку.

— Що це з ним сталося? — спантеличено запитувала тітка Наталя, коли бігун-аматор, одягнений у спортивний костюм, придбаний, судячи з пошарпаного вигляду, в далеку пору розвинутого соціалізму, вигулькував з-за рогу будинку і, з присвистом відсапуючись, тюпав під нашим балконом. — Зненацька на спорт потягло...

— Дивно, — погоджувався дядько Євмен. — Здається, він і зарядки ніколи не робив. А тут... Мабуть, настрої є отак гасати...

— Чого б це в нього ні сіло, ні впало був настрої? — підозріло міркувала тітка Наталя. — Хоча... Може, бізнесменом став, розбагатів?..

І тітка — вже з неприхованою неприязню — зиркала на скособочені задники спринтера, котрі тієї миті, разом зі своїм власником, зникали за іншим рогом будинку.

У мене була думка, що якби бадьорість Петра Онисимовича відповідала його процвітання на гіпотетичній бізнесовій ниві, то й екіпірований він був би аналогічно. Але нерозуміння ситуації настільки давалося взнаки, що я не заперечувала тітці.

Тим часом фігура сусіда, яка доти аж ніяк не нагадувала аполлонівську, завдяки спортивній настирливості набула виразних змін: плечі розправилися, кавуноподібний живіт втягнувся. Ці зміни спричинили остаточне перетворення тітчиної підозри, що визрівала не перший тиждень, у переконаність:

— Точно — розбагатів! Можливо, навіть у кілери подав-

ся!

— Та ти що?! — вразився дядько Євмен. — Невже він на таке здатний?!

— Зараз усі на таке здатні, що ти й не уявляєш, — зловісно мовила тітка. — Сам зметикуй: буде в тебе охота скакати навкруг будинку, коли не знаєш, чи обідатимеш завтра? Отож-то!

Все прояснилося невдовзі, коли, заходячи до під'їзду, ми здибалися з Петром Онисимовичем. Судячи з його добре знайомого нам спортивного вбрання — ветерана кількох суспільно-економічних систем, багатій вирушав у свій черговий забіг.

— Радий бачити бадьору, спортивну людину! — привітався дядько.

Петро Онисимович махнув рукою:

— Став би я спортивним, якби не життя наше!

— Як це? — здивувався дядько.

— А от так! Наїв собі пузяку: в основному що ж хрумаємо — хліб та картоплю! Зирк — у жодну стару хламиду не влізаю. Щось нове, самі розумієте, із нашими "підвищеними" зарплатами не купиш. Один шлях — зайві кілограми скидати. А як? На овочі і фрукти перейти — знову ж, не ті прибутки. То дружина й каже: "Якщо не хочеш, чоловіче, голим задом виблискувати або по секунд-хендах такий же старий мотлох вишукувати — іди, бігай!". Я й побіг.

Увійшовши до вітальні, тітка Наталя прямцем покрокувала до шафи й витягла костюми дядька Євмена, придбані, звісно, до настання періоду загальної капіталізації. Не варто було напружувати погляд, аби пересвідчитися: за весняно-літній сезон, завдяки звичному для більшості співвітчизників посиленому хлібно-картопляному раціону, розміри одягу та дядька безнадійно перестали співпадати.

Дядько Євмен тяжко зітхнув і мовчки подався до комори видобувати запузирені на колінах спортивні штани та подерті кеди.

КІНЕЦЬ ДОБРОЧИНЦЯ

Якось тітка Наталя купила в кіоску газету "Про все-по-троху". Назва видання повністю відповідала його змісту. Тут було все на різні смаки: від кримінальної хроніки й офіційних новин до мальовничо-моторошних, але сумнівних описів того, ну, приміром, як ненажерливі павуки-мутанти з теля завбільшки з апетитом схрумали все населення гіпотетичного кокосово-бананового острова серед одного з тропічних морів.

Однак ні хроніка, породжена дійсністю, ані події, породжені чиєюсь розбурханою фантазією, не привернули уваги тітки Наталі. Її душею враз заволоділа прозаїчна, але вкрай актуальна для кожного співвітчизника в період вседержавної медичної реформи рубрика "Вилікуй себе сам".

У тій рубриці такий собі дієтолог Вадим Гросул ненав'язливо, з батьківською доброзичливістю й мудрістю ділився досвідом здорового, раціонального харчування.

Тітка Наталя широко пропагувала рубрику серед сусідів, і вже невдовзі, з'юрмившись коло під'їзду і шурхочучи газетним номером, охочі раціонувати свій стіл жваво обговорювали grosulivські секрети.

Спалах такої жвавості, на мою думку, не був дивним, адже розумно збалансувати харчування, котре з нашими пересічними — дуже збільшеними, з точки зору керманічів, зарплатами та пенсіями, в основному балансувало між картоплею (у кращому випадку) та хлібом із сіллю (у гіршому), було вкрай проблематично.

Нас із дядьком Євменом тітка Наталя, звісно, також тримала на вістрі дієтологічно-оздоровчих досліджень.

"Лише збалансована дієта, — з ентузіазмом читала тітка Наталя уривок із чергового опусу Вадима Гросула, — допомагає зберегти здоров'я, працездатність і молодість".

Далі автор, підхльостуваний цією сентенцією, і, очевидно, дещо збуджений власним раціональним харчуванням, несподівано стрибав до ще радикальнішого засобу збереження здоров'я і працездатності, не кажучи вже про молодість:

"Голод — найкращий лікар від усіх хвороб. Голодування корисніше від обжерливості".

— Чув? — зверталася тітка до дядька Євмена, який через відсутність іншого наминав саму вермішель (без масла). — Поголодувати, виявляється, не зайве. І для гаманця також. Зекономили б трохи на харчах, і, диви, майку тобі, може, купили б! Жодної не подраної не лишилося!

Невдовзі тітка вчитала не менш актуальне для співвітчизників дієтне застереження:

"Часто людина мучить свій організм надмірностями, не тямить людина, що коїть зі своїм організмом, об'їдаючись важким м'ясом гусака!".

— Пам'ятаю, — з першокоханою ніжністю зітхнув дядько Євмен. — Запихалися ми і гусаком, і гускою — смаженими, тушкованими!..

— І надзвичайно переобтяжували цим свій організм, — урвала тітка Наталя небезпечно з огляду на вимушену хлібно-вермішелеву дієту спогади. — Розумна людина пише, спеціаліст! На власному досвіді переконався, що можна їсти, а що — ні! Спасибі, відкриває людям очі, як зберегти здоров'я! Плянути б на нього! Хоч би фотографію його в газеті помістили! До речі, сусіда наш, Андрій Васильович, казав, що Гросул живе десь недалеко від нас. Стрункий, мабуть, підтягнутий!

У тітки Наталі саме продерлися останні босоніжки. Але

сподіватися, що дядько Євмен заради тітчиних босоніжок відмовиться від єдиної кулінарної насолоди — вермішелі — було сумнівно. Тому тітка відважилася поставити жорстокий заощаджувально-оздоровчий експеримент на собі: тижнів зо два споживала сухі дрібні шкоринки, які ми збирали весь рік у клумаку для прокорму курей тітчиної приятельки.

Тітка розмочувала шкоринки у воді, приказуючи, що шаленіє від задоволення. Щоправда, потім вона стала за-точуватися навіть від легенького вітерця, і експеримент довелося припинити.

Але, незважаючи на це, авторитет дієтолога Гросула лишився непорушним, адже завдяки його друкованому впливу і витривалості тітки Наталі нам вдалося погасити заборгованість за квартиру. Поки що за один місяць. До босоніжок справа не дійшла.

...Того вечора ми з тіткою Наталею, насилу виштовхавшись із напхом набитого тролейбуса, сунули з роботи додому. Біля під'їзду одного з сусідніх будинків побачили машину швидкої допомоги і невеликий гурт людей. Двері під'їзду були навстіж розчахнуті. Крізь них, вчепившись у ноші, стогнучи від натуги й зігнувшись у три погібелі, пропихалися двоє рослих санітарів у сучасних червоних комбінезонах.

На ношах, прикрите покривалом, здиблювалося щось величезне й безформне. Колихаючись у такт із судомними рухами знесилених медпрацівників, оте "щось" рохкало і свистіло.

— Дожерся! — похмуро констатував один із спостерігачів, одягнений у вицвілий спортивний костюм з великою латкою на місці олімпійської емблеми.

— Хто дожерся? — запитала тітка Наталя.

— Сусіда мій! Ледве Богу душу не віддав! А при цьому все розпатякував про правильне харчування!

— А звуть його як? — почувши про правильне харчуван-

ня, насторожилася тітка Наталя.

— Гросул! — відповів чоловік і плюнув.

Тітка Наталя зблідла:

— Обжерся?! Не міг Гросул обжертися! Він же про дієту писав!.. Власним досвідом ділився!..

— Дієту він для нас, злидняків, вигadaв! Ніколи він ні на яких дієтах не сидів! Тропив усе підряд не тарілками, а варками! Він нам так і казав: "Треба, братці, їсти, поки живемо!". Розріже батон уздовж, наялосить маслом та ікрою червоною з палець завтовшки, і весь намне, а потім — відбивних з десяток...

— Де ж він гроші брав?! — вражено запитала тітка.

— Прибуток з газети — він же її видавець! Ще й фірму якусь має — гуманітарну допомогу колись перепродував, на цьому стартовий капітал і нажив! А дієтологом сам себе нарік. Зметикував: завдяки отим порадам газету краще купуватимуть!

Тим часом процесія з ношами із крекотом просувалася до машини. Зненацька під гороподібним покривалом щось оглушливо тріснуло — поборника голодування не витримав міцний брезент нош. Туша, забулькотівши, провисла майже до асфальту. Над каркасом нош стричали лише руки й ноги.

Юрба спостерігачів глухо зойкнула.

— Та тримайте ж його!.. — прохрипів один із посинілих рослих санітарів, безтямно дивлячись на публіку.

Кілька чоловіків, серед них і наш латаний співрозмовник, похапцем підхопили тушу знизу і, скоцюрбившись, доволокли до машини.

Ввімкнувши сирену і посмикавшись на місці, швидка з натугою рушила.

Вдома, увійшовши до вітальні, тітка Наталя взяла стос дбайливо зібраних газет, який лежав на журнальному столику, й винесла до комори. Може, знадобляться згодом у господарстві!..

ОТЖЕ, ЖИВЕМО!

Не знаю, як інші чоловіки, а дядько Євмен затримуватися після роботи побоювався. Тітки Наталі боявся.

...Уявіть: робочий день закінчився. Лише кілька друзів-колег залишаються в кабінеті. На засланому газетою столі — пляшка горілки, хліб, найдешевша ковбаса та плавлений сирок... Синьо-фіолетовий сигаретний димок візерунчасто кужелиться до стелі... Слово за словом вив'язується некваплива, мудра, умиротворена бесіда... Невибаглива закуска здається на диво смачною... Добре на душі!

І ось, заповнений загальною, у галактичних масштабах душевною злагодою, дядько пливе додому в синіх вечірніх сутінках.

Однак, чим ближче до будинку, в розімлілу дядькову душу одна за одною впиваються льодинки тривоги. Відчайдушно силкуючись розплавити капосні крижинки теплом все ще збереженого умиротворення, дядько весело цвіготить дзвінком біля входних дверей. А раптом пронесе, і тітка Наталя не лаятиметься, як завжди, а зустріне дядька доброзичливою усмішкою!..

Не проносить. У коридорі розлюченою пантерою стоїть тітка Наталя. Монолог її остаточно розтрощує дядькову галактичну умиротвореність.

— Знову пізно прителіпався! Бачили б мої подруги, коли ти додому з'являєшся! Думаютъ же: не чоловік у мене, а золото! Всі порядні люди давно дома! Господарством займаються! Майструють щось! А ти — лампочки

укрутити не здатний! Не господар, а квартирант!

Після цього дядька знімали з забезпечення. Відбувалося це так: замість того, щоб розігрівати дядькові вечерю і викладати її на велику тарілку, тітка Наталя демонстративно йшла спати. Цей демарш мав посилити почуття непростимої вини від запізнілості дядькового приходу.

Тоді дядько, самотній і покинутий, плентався на кухню, брязкав каструлями. І оскільки розігрівати остиглу вечерю було ліньки, та й на душі замість вселенської злагоди ворушилася осклизла жаба віковичного нерозуміння тіткою саме цієї злагоди, дядько жвакав вечерю холодною, сповнений жалю до самого себе.

На цьому зняття з забезпечення, як правило, закінчувалося, бо тітка Наталя за характером була відхідлива, а дядько Євмен насправді приходив пізенько не так вже й часто. А що стосується лагодження кранів, електрики, поличок і так далі, то тепер — в епоху всезагальності ринкових відносин — це таки робив сам дядько Євмен. Навчився. Оскільки кожен виклик слюсаря або електрика загрожував і без того зубожілій сім'ї остаточним озлиднінням.

Але, так чи інакше, тітка Наталя з прокурорською безкомпромісністю вимагала від дядька вчасної появи вдома. Для порядку.

— Тільки безвідповідальна свинота шастає невідомо де. Ти ж зрозумій: як чудово, — казала тітка, — коли вся сім'я разом повечереє, поговорить про справи насущні! Ми ж цілісінький день на роботі й один одного не бачимо!

Я, дядько Євмен та мій двоюрідний брат Валько потайки від тітки іронічно презиралися: подумаєш — зібратися і поговорити!

Невдовзі ми переконались, як це насправді важливо.

... Духмянів липами літній вечір. Я, дядько Євмен та Валько вирішили прогулятися подвір'ям і наситити легені

живильними фітонцидами. На лавці уздріли сусідів по будинку Сергія Петровича, Миколу Олексійовича та Олега Макаровича. Кожен з них унаочнював "Мислителя" — всесвітньовідомого шедевра скульптора Родена. Підперши підборіддя руками, в глибокій задумі вони споглядали пилюгу під ногами. Сорочки їхні не виблискували першою свіжістю, штанів — і це було видно з першого погляду — давно не торкалася праска. Обличчя сусідів були змарнілі.

— Що з ними? — здивувалась я. — Може, щось сталося?

— Що в нас може статися, окрім чергового підвищення цін, у тому числі на житлово-комунальні послуги! — саркастично відказав дядько. — Втім, зараз дізнаємося!.. Здорові були, хлопці! — бадьоро привітався він. — Чого невеселі?

"Роденівці" похмуро глянули на нас.

— Приводу веселитися немає, — зітхнув Сергій Петрович. — Мало доля над нами збиткувалася: ціни стрибають, мов той горбоконик, зарплати — ледве за комуналку заплатити вистачає, так ні ж — лихої години жінок втратили!

— Як втратили? — прошепотіла я. — Вони по... померли?

Мимоволі я озирнула подвір'я у пошуках похмурих штабелів чорно-сірих домовин — останніх притулків наших рядових співвітчизників.

— Та ні! Живі вони! — відказав Сергій Петрович. — Це ми скоро дуба вріжемо!

— Або до божевільні! Як он сусіда, Андрій Васильович! — додав Микола Олексійович.

— Андрій Васильович у божевільні?! — вразився дядько. — Як же це він так сплохував?

— Дійсно що схибив, — підтвердив Микола Олексійович. — Сокирою телевизор у тріски розтрощив! То дружина бригаду й викликала.

— Власний телевизор? Тоді він і справді з глузду з'їхав! —

погодився дядько.

— З'їхав, не з'їхав, а в божевільні зараз — стверджувати не стану, — але кажуть, — засилля чоловіків — телевізороненависників. До них там гіпнотизера начебто прикріпили: утовкмачує не трощити телевізори сокирами, табуретками, стільцями та іншими предметами, котрі потраплять під руку. Один розтрощив екран комп'ютером... А ще, я чув, у лікарні замість психотерапії запровадять курси доведення — на прохання тих же чоловіків. Вчитимуть їх прати білизну, мити підлогу, гудзики пришивати... Ніхто ж цього не вмів, а тепер — знадобиться!..

— А головне, що їм там треба утовкмачити, — додав Олег Макарович, — обожнювати всілякі телесеріали.

— Серіали?! — вразився дядько. — До чого тут вони?

— Ну, ви даєте! — Олег Макарович глянув на дядька, ніби той вирвався з тієї ж лікарні. — Чи ж ваша дружина серіалів не дивиться?.. Їх же десятки одночасно на різних каналах прокручують!

— Ні, — відповів дядько. — Не дивиться.

Серед кандидатів у телевізороненависники на мить запала мертва тиша. Потім загули всі разом:

— Жодного серіалу?! Ви не тямите свого щастя! У вас ідеальна дружина! Ви — обранець долі!

— Який же я обранець? Мені жінка часто прочуханку дає. За те, що інколи пізно приходжу, чарку з друзями вихилю...

— Боже! — на очах одного із занедбаних мислителів, Сергія Петровича, забриніли сльози. — І мені дружина колись прочуханку давала! Навіть скалкою гамселила! Ото були часи! А їсти як готувала!

— Що ж сталося тепер? — розгублено запитав дядько.

— Тепер наші дружини телесеріали дивляться, — відповів Сергій Петрович. — Ну, просто загіпнотизували вони наше жіноцтво! Може, навіювання якось непомітно

їм роблять!..

— А що — могли й загіпнотизувати, — переконано додав Олег Макарович. — Моя дружина мене чужими іменами інколи називає. Підозрюю, що з тих серіалів... Хазяйство занедбала — серіали ж бо змінюють один одного цілий вечір! Коли б не прийшов — дружина мені й слова не скаже. Не помітить.

— А моя, — сказав Микола Олексійович, — одномоментно кілька серіалів дивиться. Як в одному почнеться рекламна пауза, як замиготять на екрані всілякі прокладки та памперси — у нашій же державі інших проблем немає, — то вона похапцем на другий серіал телевизор перемикає. Там почнеться реклама — назад пішла. І головне — переважна більшість цих дурнувятих серіалів — про нещасних багатіїв — тема для нашого екрану — вічна! Так їх дружині шкода, отих багатіїв, що вона ридма ридає. Хочете глянути? Ходімо!

...Помешкання Миколи Олексійовича справляло нежиле враження. Товстий шар пилу вкривав меблі. Їстівним і не пахло.

До екрана телевизора фанатичним поглядом прикипіла дружина, Орина Владиславівна. Нас вона не помітила.

На екрані, оточений антикваріатом, час від часу стукаючись об нього різними частинами тіла, метався витончено одягнений добродій. Пальцями, густо обнизаними персями, він затуляв обличчя з триденною щетиною — втіленням нинішньої супермоди — і плакав.

По щоках Орини Владиславівни також струменіли сльози.

— Знаєте, чого він заливається? — саркастично прошепотів Микола Олексійович. — Це — наш рідний новоспечений олігарх. Він до безтями закоханий у дочку іншого нашого рідного новоспеченого олігарха. А вона — у нього. Здавалося б, ніщо не завадить молодятам створити новий, олігархічний осередок суспільства... Але ж ні!

Виявляється, отой інший новоспечений олігарх — мільярдер! А закоханий олігарх — усього тільки мільйонер. Віддати доньку заміж за такого злидняка — зганьбити своє добре олігархічне ім'я. Тож донька мільярдера втекла з дому та інкогніто вилетіла на якісь тропічні острови топитися.

— Чому саме на острови? — не зрозуміла я.

— Що ж їй, у Дніпро стрибати? Це — для нас, пересічних... А для еліти потрібне місце більш екзотичне, аби сторч головою у воду шубовснути!

— А може, не встигне шубовснути. Поки долетить до своїх островів, то її мільйонер до мільярдера якраз і доскаче. У нашій державі для цього є всі можливості, — серйозно зауважив дядько Євмен і додав: — Кримінальні!

Зненацька на екрані спінився бурштиновий водограй.

— Довірся найкращому пиву твоєї держави! — переконував оксамитовий баритон.

Це почалася всім відома рекламна пауза, й Орина Владиславівна увімкнула інший канал.

Там також голосив прикрашений щетиною добродій. Як пояснив Микола Олексійович, лементував магнат, капо-сна колишня дружина якого підступно відібрала в нього щось дуже цінне, звісно, набуте непосильною працею і потом.

Орина Владиславівна, сидячи в старезному латаному халаті й подраних капцях, витирала сльози і хлюпала носом.

Пригнічені побаченням, ми навшпиньках вийшли з квартири сусіда.

— Так і живемо, — спускаючись сходами, зітхнув Микола Олексійович. — П'ємо чай з бутербродами — готувати ж ніколи. Примчить дружина з роботи — а тут уже й серіали починаються... Може, собі піти на ті курси доведення, де Андрій Васильович...

— Так просто не візьмуть, — заперечив Сергій Петрович.

— Аби туди потрапити, треба принаймні телевізор розчепити!..

На цій песимістичній ноті ми розійшлися.

Посеред неба розлився молоком Чумацький шлях. Кудись котився віз Великої Ведмедиці...

"А раптом за цей час, що нас не було вдома, і тітка Наталя почала дивитися серіали?" — космічним холодом промайнуло в моїй душі.

Судячи з пригніченого вигляду дядька Євмена і Валька, космічний холод такого ж припущення огорнув і їх.

Енергійно витьохкуємо дзвінком. Можливо, тітка вже й дзвінка не чує — серіалом захопилася?! І — що найжахливіше — немає вечері?!

Двері рвучко розчиняються. На порозі — розлючена тітка Наталя. Полегшено зітхаємо.

— Де це ви вештаєтесь? Пів на дванадцятую! То один під ніч з'являється, тепер — усі троє! Совісті у вас нема!

Тітка Наталя повертається і демонстративно йде спати. Розуміємо: ми зняті з забезпечення. Тобто вечерятимемо самі, без тітки. Підсмажуємо вареники з картоплею.

Радість заповнює наші душі. Отже, тітка Наталя з нами! Отже, живемо!...

СИЛА МИСТЕЦТВА

Що не кажіть, а справжнє мистецтво має разючу силу. В цьому ми з дядьком Євменом переконалися, коли дивились по телевізору фільм "Випадок в Антарктиді".

...Лихо звалилося на голови мужніх дослідників південної маківки земної кулі, геть чисто скованої кригою, в момент аварії всюдихода, який — згідно з дослідницьким планом — мав доставити їх з полярної наукової станції на полярну наукову підстанцію.

Аварія, котра сталася в умовах полярної ночі на півдорозі між зазначеними об'єктами, до плану не входила. Одначе потрапити на наукову підстанцію полярним героям — у тих же наукових цілях — було конче необхідно. Тож, нав'ючені знову ж таки науковим причандаллям, яке за планом мав тягти всудихід, вони почвалали, загрузаючи в снігах, у безкрай похмурого білого простору, ледь освітленого тьманими промінчиками кишенькових ліхтариків.

А це, шановні, не вулицю перейти, з дитинства знайому і милу, та ще й на пішохідному переході, де світлофор, доброзичливо підморгуючи то червоним, то зеленим оком, немов батько рідний, підказує — рушати вже, чи ще почекати, поки повз вас прогуркотить як приватний, так і державний транспорт.

По-перше, в Антарктиді знаєте які відстані між станціями та підстанціями! Ого-го! А по-друге, атмосфера з мінус ой-ой-ой яким градусом за Цельсієм під одежину підступно намагається просотатися.

Кігтясті щупальці цього капосного мінуса змусили запущених памороззю зимівників скоцюрбитися й посиніти чи не на самому старті морозної марафонської дистанції.

...У мене раптом замерз кінчик носа.

...На додаток до всіх бід почалася хурделиця. Щоправда, метеорологічні вибрики на кшталт хурделиці для Антарктиди — звичайнісіньке явище. Приміром, як для наших країв ціни й так звані доходи громадян: перші сягають висот сусідньої галактики Туманність Андромеди, другі ж — мізерні — копирсаються на грішній Землі. Також звичайнісіньке явище, навіть державних діячів не дивує. І не турбує. Хоча ні, — деякі з них проголошують, що жити стає дедалі краще і веселіше. Дивлячись для кого...

...Тим часом відчайдушні розвідники Південного полюса нашої рідної планети титанічними зусиллями продирали лазівку у гострозубій стіні буревію. Один з них так заляк, що заціпенів у повній нерухомості.

Оскільки зашийки побратимів, змучених двобоєм з країною пінгвінів, були зайняті поклажею, його поволокли по снігу. Тіло застиглого залишало глибоку борозну, котра, втім, безболісно для Антарктиди, миттєво запорошувалася снігом. Світло ліхтариків тонуло в шаленому хороводі завірюхи.

...Мої руки й ноги захолонули. Де ж та наукова підстанція, хай їй грець?

— Ці мерзенні комунальники зовсім совість втратили! За що тільки ціни підвищують?! Мабуть, батареї не топлять! — трансформуючи моє суб'єктивне відчуття холоду в об'єктивне, гнівно сказав дядько Євмен.

Я підійшла до батареї, помацала рукою:

— Гаряча!..

— Дивно, — пробурмотів дядько. — Тоді, може, кватирки відчинені? Або балкон?

Кватирки, а тим паче — балконні двері виявилися щільно зачиненими.

Ми увімкнули електрокамін і позапалювали всі газові конфорки у кухні.

... — Ти ба?! Підстанція! — з непомірним подивом констатував на екрані один з підкорювачів необжитого материка з примхливим характером.

— Яка там підстанція! — роздратовано просипів другий підкорювач цього ж материка. — Мабуть, це айсберг!

— Так ми ж не в морі! — заперечив перший.

— Хіба? — ще роздратованіше відповів другий. Це від того паскудного морозу у нього в голові щось клацнуло і перевернулось, — я його розуміла, ще б пак!

І все ж це була підстанція! Вона невиразно бовваніла в темряві крізь снігову запону. Майже наосліп вишукати її під силу було лише справжнім асам, котрими й були випробувані хуртовиною прибічники материка, біля якого так можна здібати айсберги, — і ті, що плавають, і ті, що сидять на міліні.

Ось-ось віртуози антарктичної заметілі увійдуть всередину підстанції, ввімкнуть обігрівальну систему, і живодайне тепло розіллється по залякнутих фібрах душі й тіла! Яке щастя!

...Я з усіх сил дмухала на задубілі руки. Хоча б швидше хлопці увімкнули цей клятий обігрів!

Вони вже всередині підстанції! З грюкотом вергають на підлогу багаж, а також товариша, підданого негодою заморожуванню; немов до рідної матері кидаються до обігрівальної системи... А вона, виявляється, вийшла з ладу!

... — Знаєш, Юлько, — сказав дядько Євмен, якого, як і мене, трусила остуда. — Через таку холодригу ми нежить схопимо! А то й бронхіт, якщо не запалення легенів! Давай-но утеплюватися!

Це була слухна ідея.

У вхідних дверях клацнув замок. Увійшла тітка Наталя.

— Ну й спекота у вас! Хоч би квартиру відчинили!

Вона зазирнула до кімнати і остовпіла.

Ми з дядьком Євменом сиділи перед телевізором у чоботях, зимових пальтах, шапках, рукавицях, накриті всіма ковдрами й ліжниками, які знайшлися в квартирі. Боязко визируючи з-під цього завалу, зубами вицокували щось на зразок танцю Кармен із кастаньєтами з однойменної опери Бізе. Кастаньєти — це такий музичний інструмент, звучання якого саме й нагадує клацання зубів.

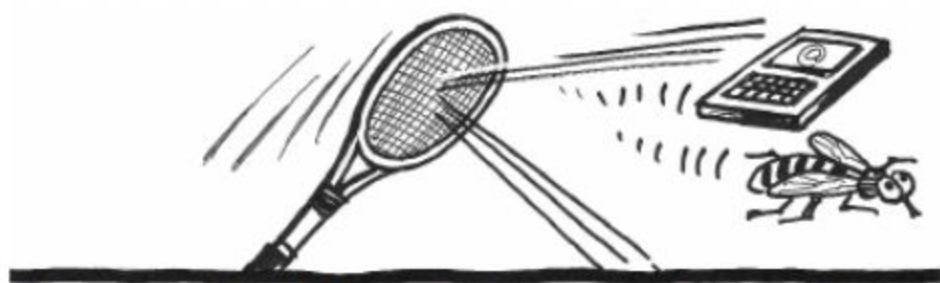
Насамкінець зауважу, що морозостійкі телегерої таки відремонтували систему опалення й на славу відігрілися, навіть той, тілом якого переорювали антарктичні сніги і в котрого шансів розмерзнутися уже майже й не було. Та ще й виконали своє дослідницьке завдання.

А незабаром за ними прилетів гелікоптер із сусідньої наукової станції і щасливо доставив їх на рідну станцію, де завдяки безперебійній роботі обігрівальної системи було дуже тепло.

Стало тепло, а потім і нестерпно жарко й нам.

От що таке сила мистецтва!

АКТИВНИЙ ВІДПОЧИНОК

Був теплий суботній день початку літа. Ми з двоюрідним братом Вальком, як завжди, занурилися у звабливий ігровий світ планшетів.

Певний час дядько Євмен невдоволено споглядав, як ми самозабутньо тицяємо пальцями кожен у своє диво електронної техніки, а потім рішуче промовив:

— Все! Досить віртуального світу — час повертатися в реальний!

Ми з Вальком випірнули до реального світу з прикрістю.

— Так тепер же все юне покоління у віртуальники подалося! — зауважила тітка Наталя, витираючи пил з меблів. — Не відірвеш від планшетів та ноутбуків! І наші обоє — туди ж!..

У голосі тітки вібрувала нота неприйняття обурливого факту приєднання мене й Валька до сумнівних лав віртуальної когорти юного покоління.

— Тому все оте покоління й хирляве! — безапеляційно підсумував дядько. — Сидить у задусі, в рухливій грі на свіжому повітрі, як ми в дитинстві, не грає — де ж здоров'ю взятися? Зір лише псують та нервову систему тією електронікою! А на дворі ж — літо! Так би мовити, лімітована природою благодатна пора для активного проведення часу.

— Де ж його проводити — активно? — засумнівалася тітка Наталя. — Був сквер — єдиний у мікрорайоні — і той висотками забудували! "Таун вишуканих фонтанів", бачте, зветься. Можна було б по тому "тауну" поміж фонтанами й

погуляти, та простолюдю туди не поткнутися — охорона випре! Аби не плуталися під ногами у "вишуканих" багатіїв! Купити тур на вихідні — "уїк-ендами" вони тепер називаються, — аби не по-нашому, — так потім — зуби на полицю! Навіть ролики напрокат узяти — і то чималі гроші!

— А ми не зазіхатимемо ні на вишукані фонтани, ні на вояжі, чи то тури уїк-ендівські, — як би вони там поіноземному не величалися, — ні на ролики! — заперечив дядько Євмен і таємничо усміхнувся. — Ми відпочинемо безплатно, але не менш активно!

— Це ж як? — недовіжливо запитала я.

— Не "як", а "де"! На пляжі! І повітрям досхочу надихаємося, і засмагнемо на славу, і в бадмінтон награтися!

— Бадмінтон — це добре! — розважливо схвалив ідею Валько.

— Тож не гаятимемо часу — рушаймо! — енергійно поквапив нас дядько.

— От і чудово! Ви їдьте, а я поки обід приготую! — подала власну — домогосподарську — версію активного відпочинку тітка Наталя.

Версія була з ентузіазмом схвалена.

...Вийшовши з метро, проминули короткий відрізок набережної та пішохідний міст через Дніпро.

Ось і пляж!

— Підемо подалі! — запропонував дядько Євмен і показав рукою на зеленолисту стіну заростей, яка ефектно від-тінювала жовту піщану пляжну смугу, геть усипану білотілими городянами. — Там і людей менше, й повітря чистіше. А то, бачите, на воді катери, човни моторні чадять...

Я не відчувала особливого чадю з боку Дніпра, але суперечити дядькові не стала, адже саме він був ініціатором нашої наснагонакопичувальної оздоровчої вилазки.

Заглибившись у зарості, майже одразу натрапили на за-

тишну безлюдну галявинку. Ми скинули одяг, лишивши на собі традиційне для будь-якого пляжу планети екіпірування у вигляді купальника та плавок. Я та Валько одразу ж заходилися реалізовувати мету прибуття до місця активного відпочинку, а саме — жбурляти ракетками бадмінтонний воланчик.

Аби ненароком не дістати воланчиком по маківці, дядько Євмен відійшов подалі від нас до кущів і блаженно розкинувся на підстилці.

До краю захопившись грою, ми не звертали уваги на дядька. Коли ж зупинились перепочити, запримітили, що він уже не лежить, а стоїть на підстилці. Точніше, не стоїть, а вигопцьовує молодецький танець з виляскуванням руками — аж луна йшла — по всіх частинах тіла, включаючи поперек та важкодоступні для власних долоней лопатки.

Водночас дядькові ноги витинали чудернацькі вихилиси, відстукуючи на підстилці глухий, але бравий, ритм.

З одного боку, нічого дивного: людина по самі вуха увігналася в активний відпочинок, то нехай виробляє викрутаси, як їй заманеться. Однак невеселе обличчя танцюриста нас насторожило.

Ми підскочили до дядька Євмена. Довкола нього з тонкоголосим дзижчанням роїлася тьма-тьмуца комарні.

— Дядьку, вас же комарі скутали! — розпачливо вигукнула я, побачивши спухлого від укусів аматора.

— Оце ж я й силкуюся їх відігнати! — промимрив дядько, чухаючись. — А так — все просто чудово! Ідіть, грайтеся далі!

— Яка гра — тебе ж дохрумають! — закричав Валько.

— Одягаймося, й ходу звідси! — скомандувала я, зметикувавши, чому на привабливій галявинці не ви-явилось жодного відпочивальника: через засилля обридливих членистоногих мисливців на гомосапієнса. Мене й Валька кусюча атака обминула лише тому, що завдяки бадмінтону

ми безупинно рухалися. Тож, аби не піддавати дядька Євмена небезпеці нових кровожерних посягань, тим паче, що він несамовито чухмарився й розпухав на очах, ми взяли курс додому.

Біля метро побачили кілька столиків. Прилавок поряд із ними приваблював погляд прохолодними напоями. Я подумала: добре було б дядькові випити водички, котра, як відомо, допомагає вивести з організму токсини. Ними, безперечно, щедро наділила дядька банда двокрилих капосників із хоботками.

Антитоксична пропозиція була прийнята, й, узявши по півлітровій пляшечці води, дядькові — мінеральної, нам із Вальком — солодкої, улаштувалися за столиком.

Уже допивали водичку, коли — не вперше за день — пролунало дзижчання, але, на відміну від комариного, — гучне та загрозливе. Цієї ж миті дядькові в підборіддя вп'ялася оса і тут же зникла у невідомому напрямку. Зважаючи на точність прицілювання вчепитися дядькові у підборіддя було метою всього її, осиною, життя.

Ми з братом зойкнули, а дядько схопився за підборіддя.

— Та краще б вона когось із нас хапнула! — з самопожертвною розпукою вигукнув Валько. — Солодку воду ми ж пили!

Я була згодна з братом щодо повної відсутності логіки — з точки зору людини — в підлому вчинку осі, адже саме солодке питво у безпосередній близькості від наших ротів та підборідь мало б викликати її ласу цікавість.

Хоча дядько, не бажаючи визнати, що запропоноване ним проведення літнього часу з об'єктивних причин не вдалося й мужньо наполягав на продовженні прогулянки містом, ми таки спустилися в метро та невдовзі прибули додому.

— Дядька Євмена покусали! — з відчаєм сповістила я, зайшовши до квартири.

— Хто?! — жахнулася тітка Наталя.

Мабуть, вона асоціювала мої слова зі зграєю розлючених псів, а то й людей. У наші дні все можливе. Увімкнеш телевизор — і одразу про якесь жахіття дізнаєшся... Кримінальне, екологічне, економічне!.. До якої сфери не втрапиш — жахів не забракне! Самі комунальні платежі та ціни в магазинах чого варті! Або реформи різноманітні, що наші державники впроваджують... Хіба не жах? Отож бо!..

Так от, побачивши дядькове підборіддя, спухле до незмірно більших розмірів від генетично даного з народження, але, на щастя, не пошматоване чиймись зубами, тітка Наталя зрозуміла, що йдеться про комах.

— Та я в порядку! — переконано заявив дядько. — Здоров'я набралися донесхочу!.. А незначні побічні ефекти... То вони трапляються в кожному корисному починанні...

До самої ночі тітка Наталя ліквідувала побічні ефекти корисного починання холодними примочками та іншими, почерпнутими з Інтернету, підручними засобами. На ранок дядько Євмен майже набув свого первозданного вигляду.

І хоча на пляж ми більше не навідувалися, активний відпочинок не обійшов нас із Вальком стороною.

Майже місяць ми поєднували розваги, оздоровлення й фізкультуру в таборі для дітей та юнацтва на березі мальовничої річки, куди дядько Євмен і тітка Наталя таки фінансово примудрилися нас вирядити.

Наступний місяць благодійної літньої пори ми вчотирьох провели в селі у родичів, де — знову ж таки активно — допомагали по господарству. Тож, завдяки цьому, ані оси, ані комарі на жодного з нас більше не зазіхали. Навіть на дядька Євмена!

СПОДІВАТИМЕМОСЯ!

Напередодні Нового року тітка Наталя повернулася з базару, тягнучи важкезні сумки.

— Витратила всі наші гроші, ще й у сусідів позичила, за-те свято зустрінемо, як годиться, — бадьоро примовляла вона, викладаючи на кухонний стіл двох вгодованих качок, вагомі шматки м'яса під відбивні й сало з широким м'ясним прошарком, яке нагадало мені напівзабуте нашою сім'єю слово "бекон", оселедці, довжелезну палку напівкопченої ковбаси, пакети з майонезом та апетитними соусами, гору овочів, червоновидих яблук, упаковку екзотичних ківі й навіть суперекзотичний ананас.

Ми з дядьком Євменом та двоюрідним братом Вальком вражено дивились на це їстівне розмаїття, котрого — з нашими прибутками періоду розвинутого капіталізму — не куштували, як і більшість співвітчизників, з давніх давен.

— Нічого, якось викрутимось потім, — трохи винувано мовила тітка Наталя. — Кажуть, як Новий рік зустрінеш, так і проведеш. Не хлібом же та картоплею його зустрічати... Може, щось і зміниться на краще в наступному році...

Хоча дядькові очі у передчутті ситої зустрічі Нового року й блищали, він зітхнув, маючи на увазі тітчині слова щодо гіпотетичних змін на краще в нашій державі.

— Хіба що дід Мороз у лантусі щось хороше принесе, бо від обранців наших чекати!.. — і дядько кивнув на радіоприймач, з якого цілісінькі наші сірі будні

галасували депутати.

— І все ж сподіватимемося — без цього не можна! — заперечила тітка, яка — відколи її пам'ятаю — відзначалася оптимізмом, і додала: — Знаєте, давайте запросимо на Новий рік Юрія Андрійовича з дружиною!

— А й правда! — зрадів дядько. — Гостей у нас стільки років уже не було через ці нестатки капосні!

І подався у вітальню до телефону.

За кілька хвилин повернувся на кухню, де ми з Вальком і тіткою Наталею заштовхували у холодильник продукти.

— Дружина Юрія Андрійовича трохи загрипувала — чи прийдуть, чи ні — не знають, — сповістив дядько Євмен.

— Шкода, — засмутилася тітка. — В нас же стільки продуктів, так хочеться когось запросити!..

— Чого довго думати? Гукнемо Олександра Павловича з Тетяною Іванівною!

— І з дітьми, — додала тітка Наталя. — Вони вже повиростили, отож Юльці з Вальком веселіше буде!

Дядько Євмен знову побіг до телефону.

— І з цими упевненості нема, — заклопотано повідомив він, повернувшись. — Їх теща запросила.

— Тоді дзвони до Геннадія Сергійовича і Ганни Петрівни, — запропонувала тітка.

— Будуть точно! — після лаконічної телефонної розмови радісно сказав дядько. — Щоправда, з онуками — син з невісткою на новорічну ніч підкидають.

— З онуками, так з онуками! — погодилася тітка.

... А сьогодні, в останній день року, з раннього ранку тітка Наталя метушиться на кухні, де на плиті шиплять, шкварчать та парують святкові делікатеси. Пахощі линуть, мов пісні про кохання, — нічого схожого у нас за весь рік не водилося.

Ми з дядьком Євменом та Вальком застеляємо стіл випрасуваною білосніжною скатертиною, виставляємо кришталеві чарки й фужери, ошатні тарілки, розкладаємо

ножі, виделки, серветки. Посеред столу урочисто підноситься пляшка з шампанським.

За вікном — передноворічний оксамитовий вечір. Угорі, у невимовній далечі світлових років, таємничо мерехтять зірки — білі, рожеві, блакитні... А поруч — через вулицю — тепло і розмаїто світяться вікна.

Дядько Євмен, ставши на табуретку, рішуче вкручує у люстру всі шість лампочок, замість однієї, яка тьмяніє для економії електроенергії всі інші дні року і дає більше тіней, аніж світла.

Незвично яскраве світло заливає вітальню. І одночасно в моїй душі вибухає надія: можливо, тітка Наталя й має рацію, можливо, Новий рік стане для людей, таких, як ми, кращим, аніж цей, що йде в небуття, Хто знає!

... Біля входних дверей лунає дзвінок. Ось і гості! Мерщій кидаємося до дверей, відчиняємо... і завмираємо: на порозі — юрба людей! Ошелешено тикаюся поглядом в обличчя: тут і Юрій Андрійович з дружиною Лідією Миколаївною, і Олександр Павлович з Тетяною Іванівною і з дітьми Петром та Ларисою, і Геннадій Сергійович з Ганною Петрівною та онуками, і ще якесь незнайоме обличчя!..

— Ми й не думали, що ви стільки гостей запросили! — вигукує Юрій Андрійович. — Оце, заходячи в під'їзд, всі й зустрілися!

— А ми й тещу з собою захопили! Знайомтеся — Мирослава Володимирівна! — весело повідомляє Олександр Павлович, і я здогадуюсь: оте, незнайоме мені обличчя — і є тещине.

Нарешті, дядько Євмен і тітка Наталя приходять до тям і в один голос вітають гостей:

— Як ми вам раді! Як раді! Ми й не сподівалися бачити вас усіх!

На очах у тітки Наталі — щасливі сльози.

По черзі заходячи на кухню, гості виставляють на стіл

хто миску з варениками, хто — з холодцем, хто — тістечка, хто — поліетиленовий пакет із пиріжками, хто — каструльку із всевідомим салатом олів'є.

Тітка Наталя тільки руками сплескує:

— Та що ж ви стільки поприносили! У нас же всього багато!

... І ось ми — за святковим столом: велика родина друзів. Піднімаємо фужери: прощай, старий рік! Здрастуй, Новий! Принеси нам довгожданого миру, щастя, достатку, здоров'я! Всім нашим родинам! Всій нашій Україні!

Сподіватимемося!..

Бібліотека журналу «ПЕРЕЦЬ. Весела республіка»

Головний редактор Володимир ЧЕПІГА

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу інформації
КВ №23039-12879ПР від 28.12.2017

Засновник:

ПП «Загальнополітичне видання «СІЛЬСЬКІ ВІСТІ»,
газета захисту інтересів селян України»

Видавець:

ПП «Видавництво «СЛОВО»

Адреса редакції:

03047, м. Київ, Проспект Перемоги, 50, офіс 520

тел.: 044 454-87-68

perets.vr@ukr.net

Бібліотека журналу «ПЕРЕЦЬ. Весела республіка» №14-2018

Лариса Володимирівна ЧЕПІГА

ЖІНОЧА ЗАСТІЛЬНА

Редактор Ю. Іщенко

Підписано до друку 24.07.2018. Формат 70x100/32.

Папір офсетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 2,28.

Обл. вид. арк. 2,8. Наклад 1800 прим. Зам.

Друк ТОВ «Основа-принт»

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК №2072 від 25.01.2005 року